

ЗЗСО має раціональний та обґрунтований добір учителем різноманітних методів і прийомів, що детально описано нами в інших публікаціях.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ЯК ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЙ

*І.О. Горошкін,
кандидат педагогічних наук,*

Ситуаційні завдання – це змодельовані навчальні завдання, максимально наближені до життєвих, що пропонують учням розв'язати певну проблему або виконати певну соціальну роль у конкретній ситуації. Ситуаційні завдання сприяють переходу учнів від діяльності в навчальній ситуації до діяльності в життєвій ситуації, що відповідає вимогам компетентісно орієнтованого навчання. Під час виконання таких завдань учні залучаються до всіх видів мовленнєвої діяльності, а також до пізнання іншої культури.

Вивчення наукової літератури, спостереження за освітнім процесом засвідчують, що учень має бути психологічно готовим до комунікації з представниками інших країн, відкритим до пізнання іншої культури. Для того, щоб забезпечити ефективність комунікації, необхідний достатній словниковий запас, сформовані граматичні вміння, а також комплекс знань, пов'язаних з культурами країн, мову яких опановують здобувачі освіти. Зі сформованими вміннями узгоджувати власну мовленнєву поведінку відповідно до морально-етичних, естетичних та інших цінностей. Комунікативно-доречно уміти долучати вербальні та невербальні засоби в різноманітних ситуаціях спілкування, дотримуватися етикетних норм у процесі комунікації. Ситуаційні завдання дають змогу учням використати здобуті на уроках іноземної мови знання, підвищувати рівень оволодіння комунікативними вміннями, обирати ефективні стратегії мовленнєвої поведінки, взаємодіючи зі співрозмовниками в різних соціальних ролях, оскільки в процесі виконання таких завдань здобувачі освіти можуть бути залучені до реалізації таких соціальних ролей як член родини, друг/подруга (у тому числі закордонний), сусід/сусідка, блогер/блогерка, продавець/покупець, учитель/вчителька, екскурсовод, ведучий телепрограми тощо.

Шкільною практикою підтверджено, що мовленнєва ситуація повинна бути адекватною реальному спілкуванню, зрозумілою учням, виховувати в них уважне й толерантне ставлення до однокласників, мотивувати до навчання, сприяти формуванню ключових компетентностей. Дидактичний потенціал ситуаційних завдань полягає і в тому, що ознайомлення учнів з іншою культурою відбувається шляхом порівняння окремих соціально-культурних проявів у рідній країні та країні, мову якої вони опановують, що позитивно впливає на усвідомлення й оцінювання власної культури та себе як носія цієї культури, сприяє формуванню міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності.

Процес формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 5–6 класів гімназії базується на *компетентісному*,

особистісно орієнтованому, культурологічному та діяльнісному підходах, що значною мірою визначають добір навчального та лінгвокраєзнавчого матеріалу з урахуванням вікових особливостей здобувачів освіти, їхніх освітніх потреб та змістового потенціалу матеріалу, його ролі у формуванні міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності та ключових компетентностей.

ДОБІР ОБ'ЄКТІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЙСНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В 5-6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЙ

О.С. Пасічник,

*кандидат педагогічних наук, доцент
старший науковий співробітник*

Важливим аспектом іншомовної підготовки в умовах реалізації компетентнісного підходу є формування у свідомості учнів цілісного уявлення про культуру країни, мова якої вивчається. Ці відомості є однією з основних передумов готовності до участі в діалозі культур та формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності. Водночас, у змісті чинних навчальних програм відсутні чіткі вказівки щодо того, які саме соціокультурні об'єкти мають бути предметом ознайомлення учнів на різних етапах. Натомість, знаходимо лише такі узагальнювальні формулювання, наприклад, *Лондон, визначні місця, види магазинів, види спорту* тощо. Відтак, питання добору об'єктів соціокультурної дійсності залишається актуальним для розробників дидактичних матеріалів, яким доводиться спиратися на власну інтуїцію, досвід та особисті вподобання під час визначення змісту соціокультурного компонента навчання тієї чи іншої іноземної мови.

Здійснений нами аналіз науково-педагогічної літератури у сфері взаємопов'язаного навчання мови і культури на засадах особистісно орієнтовного та компетентнісного підходів, а також анкетування вчителів дали змогу виокремити низку критеріїв для добору змісту соціокультурного компонента, які можуть слугувати орієнтовною базою для вчителів та авторів навчальних матеріалів. Зокрема визначено такі критерії: 1) типовості та актуальності соціокультурної дійсності, 2) урахування сучасного стану розвитку суспільства, 3) культурологічної та країнознавчої цінності, 4) екзотичності та 5) функціональності. Оскільки навчання мови на засадах методичного принципу «діалогу культур» передбачає формування в учнів власної національної ідентичності та вміння презентувати власну культуру, було обґрунтовано критерій, що уможливило порівняння проявів іншої культури з аналогічними явищами в рідній культурі учнів.

Кожен із окреслених критеріїв був достатньо обґрунтований та проілюстрований в публікаціях, а відтак може слугувати ефективним інструментарієм для авторів підручників іноземних мов та розробників дидактичних матеріалів. Окрім того, спираючись на ці критерії, а також вимоги чинної навчальної програми, вікові особливості учнів та міжпредметні зв'язки, нами було конкретизовано зміст соціокультурного компонента для 5–6 класу для предметної галузі англійська мова (Табл. 1).